

בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים לפני כב' השופט דוד מינץ

25 אפריל 2017

עת"מ 27276-07-15

1

בעניין:

1. מוניר זגיר יו"ר ועד תושבי שכונות צפון
2. עיר עמים ע.ר 580361202
3. זהירה אבו עישה
4. הבה גנידי
5. פאתן עודה
- ע"י ב"כ מועין עודה

העותרים

- נ ג ד -

1. עיריית ירושלים
2. מר ניר ברקת, ראש עיריית ירושלים
- ע"י ב"כ עוה"ד דני ליבמן ושמואל שפט
3. מדינת ישראל
- באמצעות פרקליטות מחוז ירושלים, עו"ד
- יעקב פונקלשטיין

המשיבים

2

החלטה

3

4

5

6

7

8

בקשת העותרים לפי סעיף 6 לפקודת ביזיון בית המשפט (להלן: "הפקודה") להורות על ביצוע פסק
הדין שניתן בעתירה ביום 1.11.15 (להלן: "פסק הדין").

הרקע לבקשה ותמצית טענות הצדדים

1. פסק הדין דן בעתירתם של תושבי שכונות צפון מזרח ירושלים: שכונת כפר עקב; שכונת
סמיראמיס; ושכונת אל-מטאר המצויות בתחום השטח המוניציפלי של ירושלים, אך הנמצאות
מחוץ לגדר ההפרדה התוחמת את ירושלים ממזרחה (להלן: "השכונות"). במסגרת העתירה ביקשו
העותרים מעיריית ירושלים ומראש העירייה את הסעדים הבאים:

- א. לפעול לאלתר למילוי חובותיהם הקבועות בדין, לשם שיפור ותיקון כבישי
- שכונות העותרים, הסרת המפגעים והמכשולים מהם, ניקויים, הזלפתם, תיקון
- מערכת הניקוז המיושנת ביותר בהם, בניית מדרכות לצדם, סימון מעברי חצייה,

**בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים
לפני כב' השופט דוד מינץ**

25 אפריל 2017

עת"מ 27276-07-15

1 הצבת תמרורים ושיפור רמת הכבישים בשכונות באופן כללי ובכך להביא להסרת
2 הסיכונים החושפים מדי יום את העוברים ובני משפחותיהם, בנוסף לתושבי
3 השכונות המונה כ-60 אלף בני אדם, לסכנות ממשיות.

4 ב. לפעול לאלתר למילוי חובותיהם על פי דין, להסרת המפגעים ובנייה ללא
5 דיחוי של מדרכות בכביש המוביל אל מרבית בתי הספר בשכונות – אשר נמצאים
6 בשכונת זגייר ובשכונת אל-מטאר – לסמן בהם מעברי חצייה ולהציב תמרורים.
7 ג. לפעול לאלתר למילוי חובותיהם על פי דין באמצעות הכנת תכנית כוללת
8 ורב שנתית לביצוע כל העבודות לעיל ועבודות נוספות הנדרשות ליישומה כדי להגן
9 על חייהם של עשרות אלפי נוסעים והולכי רגל בכבישי השכונות, שבמסגרתה
10 ייקבע לוח זמנים מפורט וברור לפעולות הנדרשות כאמור לתיקון ושיפור הכבישים
11 בכל אחת ואחת מהשכונות הנ"ל.

12 ד. לפעול לאלתר להקצות באופן מיידי את המשאבים והתקציבים הדרושים
13 לתיקון מהיסוד של מצב הכבישים בשכונות לשם שמירה על זכויות התושבים
14 לחיים סדירים ולסביבה נטולת מפגעים וסכנות.

15 ה. לפעול לאלתר למילוי חובותיהם על פי דין למניעת הצפות בכבישי
16 השכונות.
17

18 2. בפסק הדין נקבע כי ניתן להיעתר לחלק המרכזי של העתירה, שכן לא הייתה מניעה להורות
19 למשיבים לקדם תכנית פעולה שנועדה לשפר ולתקן את הכבישים, לרבות את המדרכות שלצדם
20 ומערכות הניקוז בשכונות על מנת לבצע את המוטל עליהם על פי פקודת העיריות [נוסח חדש]. לכן
21 נקבע כי על המשיבים לגבש תכנית ביצוע העבודות המדוברות תוך שלושה חודשים מיום מתן פסק
22 הדין ולהיערך לביצוע התכנית בפועל בתוך שישה חודשים לאחר מכן בהתאם.
23

24 3. ביום 21.2.16 פנו העותרים לבית המשפט בבקשה לפי הפקודה בטענה שלמרות שהעותרים
25 נעתרו לבקשת המשיבים להארכת מועד במילוי חובותיהם על פי פסק הדין, המשיבים גררו את
26 רגליהם ולא עמדו במוטל עליהם. נוכח תגובת המשיבים לבקשה על פיה נטען כי הם מילאו אחר
27 השלב הראשון של פסק הדין, היינו גיבוש תכנית ביצוע העבודות תוך שלושה חודשים, ביום 7.3.16
28 נדחתה בקשת הביזיון. עם זאת יוער כי בית המשפט (כב' השופט ע' שחם) ציין בהחלטתו כי

בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים לפני כב' השופט דוד מינץ

25 אפריל 2017

עת"מ 27276-07-15

1 "המבחן האמיתי" של המשיבים יהיה בתום המועד לביצוע השלב השני של התכנון על פי פסק הדין
2 בו יהיה עליהם להיערך לביצוע התכנית.
3

4 4. ביום 13.7.16 פנו המשיבים להארכת מועד לביצוע פסק הדין עד ליום 1.3.17. במסגרת
5 הבקשה טענו המשיבים כי הם ביצעו שורה ארוכה של פעולות ופגישות לשם קידום התכנית.
6 פעולות אלו כללו: שכירת שירות משרד מהנדס לתכנון; קיום מספר פגישות עם משרד האוצר,
7 משרד התחבורה ומנהלת מינהל הקהילתי - עוטף ירושלים; גיבוש תכנית ואומדן ראשוני לסלילת
8 חמישה כבישים בשכונות; הגשת בקשה למשרד התחבורה לקבלת תוספת תקציב עבור התכנון;
9 וקיום פגישה וסיור עם העותרים שהתבקשו להכין טבלת בקשות מרוכזת. לאחר קבלת תגובת
10 העותרים לבקשה וההתנגדות לה, הוחלט ביום 4.8.16, חרף ההתנגדות, להיעתר לבקשת המשיבים
11 בחלקה ולהאריך את המועד לביצוע פסק הדין עד ליום 1.1.17 וזאת מטעמים פרקטיים ומפאת
12 הקשיים הכרוכים במתן הצו המבוקש.
13

14 5. ברם, ביום 19.2.17 פנו העותרים לבית המשפט בבקשה חדשה לפי הפקודה. ביסוד
15 הבקשה, הטענה כי המשיבים לא גיבשו כל תכנית ואף לא תכנית חלקית כאמור בפסק הדין.
16 בתשובת המשיבים הם פרטו את הפעולות שבוצעו על ידם כפי שפורט במסגרת בקשתם להארכת
17 מועד מיום 13.7.16 והוסיפו כי הם ריבדו חלק של אחד הרחובות באספלט; המשיבה קבלה החלטה
18 לפעול על פי תכנית רב שנתית לאחזקת כבישי שכונת כפר עקב בעלות 500,000 ₪ בכל אחת
19 מהשנים 2017-2020; היא תקרצף ותרכד שני רחובות נוספים בשכונות, האחד בעלות 750,000 ₪
20 בשנת 2017 והשני בעלות 4,000,000 ₪ בשנת 2018; היא הצטיידה עם תכנית ואומדן מהנדס
21 לסלילת חמישה כבישים בשכונת כפר עקב באורך כולל של 6,300 מטר בעלות מוערכת לביצוע של
22 129,000,000 ₪; היא הגישה בקשה למשרד התחבורה לתוספת תקציב; ונתקבלה החלטה על
23 מתווה לפיו, תחילה יתוכנן נתיב תחבורה ציבורית ורכב פרטי צמוד לגדר ההפרדה. בעשותם פעולות
24 אלו, סברו המשיבים כי מילאו אחר שני חלקי פסק הדין.
25

26 6. בנוסף, הוסיפו המשיבים וטענו לראשונה, וזאת למרות שבשתי הזדמנויות הנוספות שנקרו
27 בדרכם לא נטען דבר בעניין זה, כי פסק הדין אינו פסק דין אופרטיבי כי אם הצהרתי בלבד ולכן אינו
28 ניתן לאכיפה, ודאי שאינו מתאים למתן סעד לפי הפקודה.
29

בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים לפני כב' השופט דוד מינץ

25 אפריל 2017

עת"מ 27276-07-15

7. ויוטעם כי העותרים צירפו לבקשתם את המדינה כמשיבה אך נוכח טענת המדינה לפיה לא ניתן כנגדה במסגרת פסק הדין כל הוראה אופרטיבית, היא נמחקה מהבקשה. עם זאת, בית המשפט ביקש את התייצבות ב"כ המדינה לדיון שהתקיים ביום 5.4.17.

דיון והכרעה

8. עיון בתגובת המשיבים מלמד כי כל אשר צורף לתגובתם כדי להוכיח כי מילאו אחר מצוות בית המשפט, הוא טבלה אודות חמישה רחובות בשכונות. טבלה זו מפרטת רק את אורך הכבישים, את רוחבם, את מספר התיקונים הדרושים בהם והסדרת מקום לפחי האשפה בהם. לעומת זאת לבקשה מטעם העותרים צורפה, בין היתר, התכתבות מטעם המשיבים בה המוטיב המרכזי העולה ממנה הוא, לא מילוי מחויבותם על פי פסק הדין, אלא דחיית טענות העותרים בטענות לא משכנעות. למשל, מכתבו של ב"כ המשיבים מיום 15.6.16 בו נאמר כי כביש "אבו זכי" בשכונת כפר עקב שהיה בתכנית העבודה לא יתבצע מכיוון שתושבי המקום לא המתינו לביצוע מטעם המשיבה וביצעו את שיפוץ הכביש בעצמם. באותו מכתב גם נאמר כי היו פניות מטעם המשיבה לקבלת תקציב וכי קיימת תקווה כי הבקשות תיעננה, זאת בשעה שבפסק הדין נדחתה טענת המשיבים לחוסר תקציב באופן המפורש נוכח טענת המדינה שלא הוכחשה, שלמשיבה הועמדו די והותר תקציבים בעבר לתכנון וביצוע כל הנדרש לשם שיפור כבישי השכונות; כך למשל, דוא"ל ב"כ המשיבה מיום 16.11.16 בו הוא משליך את מחדל המשיבה בעיכוב התכנון בחברת הגיחון; כך למשל מכתב ב"כ המשיבה מיום 2.2.17 בו הוא חוזר על טענתו כי תכנון הכבישים וסלילתם נעשה ככלל עם משרד התחבורה, דבר הכרוך בהליך ממושך ובהשגת תקציבים של עשרות מיליוני שקלים, טענה שכאמור לא נמצאה בה הצדקה במסגרת פסק הדין; כך למשל, באותו מכתב בו מציין ב"כ המשיבה באופן מפורש כי אין בדעת המשיבים לתכנן את ביצוע התיקונים בכבישים בשנים הקרובות מכיוון ש"תכנית החומש" הנוכחית האמורה להסתיים בעוד שלוש שנים, לא כוללת כבישים מעבר למכשול הביטחוני; וכך למשל בהמשך אותו מכתב, בו אף נכתב כי בהמשך לפסק הדין ולפעילות גורמי העירייה אצל משרד התחבורה, התקבלה ממשרד התחבורה הרשאה בסך מיליון שקלים לתכנון ראשוני לכבישים בכפר עקב "סכום שמתחילים כעת לנצל כבר עתה" – ולא במועדים שנקבעו מלפני זמן רב במסגרת פסק הדין. אף הוסיף ב"כ המשיבה בשולי מכתבו כי הנימוקים לסדרי העדיפויות הינם תחבורתיים ובטיחותיים ולכן הוא "מציע לב"כ העותרים להתעניין באגף התחבורה בעוד חצי שנה על התקדמות האמור לעיל".

בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים לפני כב' השופט דוד מינץ

25 אפריל 2017

עת"מ 27276-07-15

9. סקירה קצרה זו מלמדת למרבה הצער כי המשיבה כמעט ולא עשתה דבר למילוי מחויבותה על פי פסק הדין – אף לא האמור בשלב התכנוני הראשון הקבוע בפסק הדין. הטבלה שצורפה לתגובה רחוקה מלהיות תכנון לביצוע התיקונים הדרושים בכבישי השכונות וגישתה של המשיבה כפי שבאה לידי ביטוי במכתבי בא-כוחה אינה עולה בקנה אחד עם המצופה ממנה. הציפייה הייתה כי יהיה – לכל הפחות – במסגרת התכנון מיפוי של מכלול התיקונים הדרושים; אומדן פרטני של עלויות התיקון; הערכת מועדי ביצוע ולוח זמנים ראשוני לביצוע, ועוד כיוצ"ב רכיבי תכנון מקובלים בפרויקט מסוג זה. בית המשפט אף ביקש שהמשיבה תציג לפניו בדיון ולו טיוטת תכנון ראשונית, אך הדבר לא נעשה. גם קשה להלום את טענות המשיבה כי מילאה את שני השלבים בפסק הדין, מקום שבו היא מודה באופן מפורש כי "רק עתה" היא עמלה על התכנון, וכי תכנון פרטני של תיקון הכבישים בשכונות יעשה רק בתכנית החומש הבאה האמורה להתחיל בעוד מספר שנים.

10. פשיטא גם כי פסק הדין לא היה בבחינת פסק דין הצהרתי, ואין צריך לומר כי המשיבים מנועים כיום לטעון אחרת נוכח עמדתה כפי שבאה לידי ביטוי הן בהתנגדותה הקודמת למתן סעד לפי הפקודה והן בהגשת בקשתה להארכת מועד מטעמה למילוי הקבוע בפסק הדין.

11. ניתן לתמצת את ההלכה בעניין אכיפת פסקי דין לפי סעיף 6 לפקודה בהליכים מנהליים כפי שהובא במסגרת בר"מ 5657/12 יאיר נ' הוועדה המקומית לתכנון ובניה רמלה, 16.10.12, כך:

"בית משפט זה עמד, בשורה ארוכה של פסקי דין, על העקרונות המנחים באשר לאכיפת צו שיפוטי באמצעות סעיף 6 לפקודה (רע"א 3888/04 שרבט נ' שרבט, פ"ד נט(4) 49 (2004); ע"פ 7174/09 רייפמן נ' ארז, 21.9.09). אי-כיבוד פסק דין של בית משפט עולה כדי פגיעה חמורה בשלטון החוק, והאמור נכון ביתר שאת ביחס לאי-כיבוד פסק דין בידי מי מרשויות השלטון (בג"ץ 4805/07 המרכז לפלורליזם יהודי – התנועה ליהדות מתקדמת בישראל נ' משרד החינוך, פ"ד סב(4) 571, 602 (2008)). בצד האמור, נוכח העובדה שהסנקציות שמתאפשרות בגדרי הליך בזיון עשויות להיות קשות, נפסק כי מדיניות שיפוטית ראויה מחייבת לתת צווים אלו במשורה, ולהגביל את השימוש בהם למקרים מתאימים. מטרת הליכי בזיון אינה עונשית, ומטרתם העיקרית להוביל לאכיפת ההחלטה השיפוטית במבט צופה פני עתיד. נוכח מטרה זו, נפסק שחוסר יכולת לבצע חיוב שבפסק דין משמש הגנה במסגרתם (ע"פ 221/88 פנחסי נ' חזקי, פ"ד מב(2) 722, 724 (1988))."

12. לו אפוא, היו מתעוררות נסיבות חדשות מאז מתן פסק הדין ועד היום, ניתן היה לבוא לקראת המשיבים. אלא שעל פניו לא זה המקרה ולא נראה כי קיימת מגיעה אובייקטיבית שהמשיבים

**בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים
לפני כב' השופט דוד מינץ**

25 אפריל 2017

עת"מ 27276-07-15

1 ימלאו אחר פסק הדין ככתבו וכלשונו (וראו והשוו: בר"מ 9343/10 אלחאזן נ' הוועדה המקומית
2 לתכנון ובנייה חיפה, 17.1.13). במסגרת זו אף יודגש כי בית המשפט לא חייב את המשיבים לבצע
3 את התכנית, ואם היו הסתייגויות למשיבים על החלק האופרטיבי של פסק הדין יכלו להשיג עליו
4 בדרך המקובלת. כיום מאוחר לטעון לקיומם של קשיים תקציביים לביצוע התכנון נוכח דחיית טענה
5 מעין זו בפסק הדין, בהסתמך על טענת המדינה כאמור, כי תקציבים בשיעור מאות מיליוני שקלים
6 הועמדו לרשות המשיבים בעבר והם לא ניצלו אותם. אין צריך לומר כי טענות בדבר הקשיים
7 הביטחוניים הכרוכים בביצוע התכנית אינן יכולות להישמע בשלב זה, שכן אין המדובר כאמור
8 בביצוע כי אם בתכנון.

9
10 13. לפיכך, יש מקום לחייב את המשיבים לציית לפסק הדין. יחד עם זאת, במסגרת הבקשה
11 הסעדים שנתבקשו בה חרגו בהרבה מההוראות האופרטיביות שנקבעו בפסק הדין. כאמור בפסק
12 הדין, המשיבים היו אמורים לגבש תכנית עבודה בשני שלבים. לעומת זאת, בבקשתם העותרים
13 בקשו לחייב את המשיבים להקצות בפועל 20,000,000 ₪ לביצוע ריבוד ותיקון כבישי השכונות,
14 לרבות הקמת מערכת ניקוז תקינה, תיקון ושיפור בכל הכבישים בשכונה; לסיים את הליכי הריבוד
15 והתיקון עד ליום 1.6.17; ולתקצב תכנית בסך 150,000,000 ₪ לסלילת ששה כבישים חדשים
16 בשכונות. על פניו, לא ניתן לחייב את המשיבים בביצוע פעולות אלו, מקום בו פסק הדין חייב אותם
17 רק לתכנן את ביצוע התיקונים.

18
19 14. בשים לב אפוא לכך כי הטלת סנקציה על רשות מינהלית אשר אינה ממלאת אחר החלטות
20 בית המשפט הינה דבר חריג, ובשים לב לכך שהמטרת הפקודה היא לגרום למשיבים למלא אחר
21 פסק הדין ולא להענישה על מחדליה, אני מורה כי המשיבים יגבשו תכנית ביצוע כיאות וכפי
22 שמצופה לפי השלב הראשון שנקבע בפסק הדין עד ולא יאוחר מיום 31.7.17. כמו כן, המשיבים
23 ישלמו לעותרים הוצאות בסך 50,000 ₪.

ניתנה היום, כ"ט ניסן תשע"ז, 25 אפריל 2017, בהעדר הצדדים.

בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים
לפני כב' השופט דוד מינץ

25 אפריל 2017

עת"מ 27276-07-15

דוד מינץ

דוד מינץ, שופט

1
2

בית המשפט המחוזי בירושלים
אגף כנסים
שקטתקן זה נכון ומתאמת למקור
4/5/17
80
האגף